

Халқ сўзи

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган • WWW.XS.UZ • E-mail: info@xs.uz • 2018 йил 5 июль, № 136 (7094) Пайшанба

Сайтнинг QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг.

Эртасини ўйлаган мамлакат Ёшларини эътиборсиз қолдирмайди

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 4 июль кuni ёшлар билан манзилли ва тизимли ишлаш, улар учун муносиб шароитлар яратиш, бандлигини таъминлаш масалаларига бағишланган видеоселектор йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Раиси, Қонунчилик палатаси Спикери, сиёсий партиялар раҳбарлари, Бош вазир ва унинг ўринбосарлари, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорй Кенгеси раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимлари, вазирлик, идора ва ташкилотлар раҳбарлари иштирок этди. Таъкидланганидек, ҳар бир ёш жамиятда ўз ўрнини топиши учун муносиб шароит яратиш кейинги йилларда амалга оширилаётган ислохотларнинг устувор йўналишларидан биридир. Хусусан, "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати негизда Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи ташкил этилди. Ёшлар билан ишлашда янги тизим ва ёндашувлар амалиётга жорий этилмоқда. Мамлакатимизда 30 июнь Ёшлар кuni сифатида биринчи марта кенг нишонланди.

Аммо ёшлар билан ишлашда ҳамон камчиликлар мавжуд. Жумладан, катта мақсадлар билан тузилган Ёшлар иттифоқи ёшлар билан манзилли ва тизимли ишлашга, уларнинг муаммоларини ҳал этишга етарлича эътибор бермаётган. Ташкилот ўтказиётган айрим тадбирлар дабдабазолик, ўзини "кўз-кўз" қилишга ўқшаб қоляпти. Жойлардаги 4 сектор раҳбарларининг ақсарияти ҳали ёшлар масаласи билан фаол шуғулланмапти. Ички ишлар идоралари, маҳалла кўмиталари, бошқа жамоатчилик ташкилотлари ва таълим муассасаларининг бу борадаги ишлари қониқарсиз. Туман ва шаҳар ҳокимларининг ёшлар сиёсати, ижтимоий ривожлантириш ва маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосарлари, туман ички ишлар бўлими бошлигининг ёшлар масалалари бўйича ўринбосарлари жонбозлик кўрсатиш, деб бўлмайдди. Аксинча, бу масъул лавозимлар айрим ҳолларда вакант бўлиб қолмоқда.

Бунинг оқибатида ёшлар жиноятга қўл уришининг олди олинмапти. Жорий йилнинг ўтган даврида содир этилган 17,5 минг жиноятнинг қарийб 31 фоизи ёшлар ҳисобига тўри келиши бунинг тасдиғидир. Мамлакат бўйича жиноят содир этган 22 минг шахснинг 11 минг нафарини ёшлар ташкил этиб, бу кўрсаткич Андижон, Бухоро, Самарқанд, Фарғона вилоятлари ва

Тошкент шаҳрида, айниқса, юқорида кўрсатилган ҳолда. Қашқадарё вилоятида жиноят содир этган ёшларнинг 70 фоизини ўқимайдиган ва ишламайдиганлар ташкил этган. Бу кўрсаткич Андижон вилоятида 57, Сурхондарё вилоятида 43, Жиззах вилоятида 42 фоизга тенг.

Афсуски, нафақат уюшмаган ёшлар, балки коллеж ва мактаб ўқувчилари орасида ҳам жиноятларни сезиларли даражада камайтириш таъминланмапти. Жорий йилнинг ўтган даврида жами 371 ўқувчи жиноят содир этган. Коллеж ўқувчилари жиноятлари сони Сирдарё, Жиззах, Наманган ва Самарқанд вилоятларида кескин ошган. Мактаб ўқувчилари жинояти, асосан, Фарғона вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикасига тўри келади.

Хоразм, Андижон, Наманган, Қашқадарё ва Тошкент вилоятларида вояга етмаганлар томонидан қотиллик жиноятлари содир этилгани янада аянчлидир.

Жорий йилнинг ўтган даврида Тошкент шаҳрида бошқа вилоятлардан келиб, қаровсиз ва назоратсиз юрган 1 700 га яқин вояга етмаганлар аниқланган, уларнинг 500 нафари мактаб ва 670 нафари коллеж ўқувчиларидир.

Шу муносабат билан Ёшлар иттифоқи, Ички ишлар вазирлиги, Бош прокуратура, Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги раҳбарларига ёшлар билан ишлашни такомиллаштириш, қаровсизлик ва назоратсизликнинг олдини олиш, улар ўртасида жиноятларни кескин қисқартиришга қаратилган аниқ тақриплар ишлаб чиқиш вазифаси топширилди.

Айни пайтда ички ишлар идораларида профилактика ҳисобида турувчи вояга етмаганлар учун ташкил этилаётган "Тарбия-спорт оромгоҳлари" ишини тубдан қайта кўриб чиқиш ва натижадорлигини таъминлашга қаратилган аниқ тадбирларни амалга ошириш зарурлиги таъкидланди.

Ёшлар ўртасидаги муаммолар, жумладан, жиноятчиликнинг илдини аксар ҳолларда ишсизликка бориб тақалади. Жойларда ёшларнинг бандлигини таъминлаш борасида жиддий муаммолар мавжуд. 1 700 дан зиёд меҳнат ярмаркала-

ри ўтказилганига қарамай, уларда иштирок этган ёшларнинг атиги 5 фоизгина ишга жойлаштирилгани, сўнгги бир йилда 509 минг нафар ёшлар узоқ муддатга чөл элларга чиқиш кетгани ишга масъул йтсиз ёндашувдан далolat беради.

Ёшларнинг бандлигини таъминлаш бўйича мутлақо янги тизим жорий қилишимиз керак, деди давлатимиз раҳбари.

Айни вақтда ёшларни бизнес билан шуғулланишга фаол жалб қилиш учун шароит яратиш, уларни меҳнат бозорига талаб юқори бўлган мутахассислик ва бизнес юритиш кўникмаларига ўқитиш бўйича Тошкент вилоятининг Қўйи Чирчиқ тумани ва Тошкент шаҳрининг Чилонзор туманида янги тизим синовдан ўтказилмоқда. Бунинг учун мутасадди идоралар вакилларидан иборат ишчи гуруҳ тузилди, 14 ёшдан 30 ёшгача бўлган ёшлар тўғрисидаги батафсил маълумотларни ўзида акс эттирган туман паспортлари ишлаб чиқилди.

Қўйи Чирчиқ тумани мисолида оладиган бўлса, бу ерда ёшларнинг ҳисобларда кўрсатилганидек 2,5 минг эмас, балки 6,3 мингдан зиёди ишсиз экани аниқланган. Туман ёшларини қийнаб келаятган муаммоларнинг ақсарияти жойида ҳал этилган. Ижтимоий-иқтисодий вазият ва ёшларнинг ижтимоий фаоллигидан келиб чиққан ҳолда, тумандаги 37 та маҳалланинг 13 таси "оғир", 18 таси "қоникарсиз" ва 6 таси "қоникарли" тоифага ажратилиб, уларни бошқичма-бошқич "яқши" тоифасига ўтказиш бўйича манзилли ишлар йўлга қўйилган. Жумладан, "Ёшлар меҳнат гузарлари" ташкил этиш учун бино ва ер майдонлари ажратилди, бўш иш ўринлари ярмаркаси ва бошқа тадбирлар натижасида 1 200 дан зиёд ишсиз ёшларнинг бандлиги таъминланди, тадбиркорлик фаолияти учун ёшларга 2,3 миллиард сўм кредит ажратилди.

Ушбу тажриба асосида Ёшлар кuni арафасида "Ёшлар — келажагимиз" Давлат дастури тасдиқланди ва уни барча туман ва шаҳарларда амалга ошириш бошланди. Дастур ижроси учун Ёшлар иттифоқи ҳузурида "Ёшлар — келажагимиз" жамғармаси ҳамда унинг туман ва шаҳар филиаллари ташкил этилди. Бу тузилма маблағларидан ёшларнинг бизнес лойиҳа-

лари учун йиллик 7 фоиз ставка билан имтиёзли кредит берилади. Дастурда ҳар бир туманда ажратиладиган кредит ҳажми ва уни олувчилар сони, кредит бериладиган фаолият йўналишлари, бунинг натижасида яратилиши зарур бўлган иш ўринлари миқдори аниқ белгилаб қўйилган. Шунингдек, ҳар бир фермерга биттадан банд бўлмаган ёшни бириктириш кўзда тутилган.

Давлатимиз раҳбари муваффақиятга эришган ёш тадбиркорлар орасидан 2 ҳафта муддатда Жамғарманинг туман ва шаҳар филиаллари раҳбарларини тайинлаш, Инвестиция ва Ижтимоий масалалар комплексларининг республика ва ҳудудий органлари ҳамда тижорат банклари ходимларининг 30 фоизини лавозими ва иш ҳақини сақлаш ҳолда, янги тузилмага, унинг туман ва шаҳар филиалларига бириктириш лозимлигини таъкидлади. Дастур ижросини самарали мувофиқлаштириб бориш учун Бош вазирга Ёшлар тадбиркорлигини ривожлантириш бўйича республика комиссияси аъзоларини ҳар бир ҳудудга шахсан масъул этиб бириктириш ҳамда улар бошчилигида давлат идоралари, жамоат ташкилотлари раҳбар ходимлари ва вилоят прокурорларидан иборат таркибда ишчи гуруҳлар ташкил этиш вазифаси топширилди.

Ҳокимлар ва сектор раҳбарлари ҳар ҳафта камида икки кун уюшмаган, ҳеч қаерда ишламайдиган ёшлар билан учрашиб, уларнинг муаммоларини ўрганиши, энг аввало, бандлигини таъминлаш чораларини кўриши лозимлиги қайд этилди.

Йиғилишда ёшларни маънан баркамол этиб тарбиялаш, уларни турли оқимлар ва ёт гоғлар таъсиридан асраш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Бунинг учун ёшлар билан маънавий-маърифий йўналишдаги ишларни янада жонлантириш, уларни музей, театр ва бошқа маданий-маънавий масканлар, спорт муСОбақалари, илм-фан, спорт ва амалий санъат тўғрақларига фаол жалб этиш орқали бўш вақтини мазмунли ўтказишни ташкил этиш зарур.

Фарзанд тарбияси ва юриштиришдан оғох бўлмасак, уларни илму ҳунарга ўргатмасак, кўзи меҳнатда қотмасак, муносиб иш топиб бермасак, уларни зарарли таъсирлардан ҳимоя қилиш қийин бўлади, деди Президентимиз.

Шундан келиб чиққан ҳолда Ёшлар иттифоқи, Республика Маънавият ва маърифат маркази, Ёшлар муаммоларини ўрганиш ва

истиқболли кадрларни тайёрлаш институтига ёшларни маънан баркамол этиб тарбиялаш, уларда мафкуравий иммунитетни шакллантириш ва ёт гоғлар таъсирига тушиб қолишининг олдини олишга қаратилган таъсирчан, амалий чоратадбирларни ишлаб чиқиш топширилди.

Йиғилишда ушбу долзарб ишга сенаторлар, Олий Мажлис ва маҳаллий Кенгашлар депутатларини фаол жалб этиш зарурлиги алоҳида таъкидланди. Зотан, халқ вакиллари сифатида депутатлар корпуси ёшлар келажаги учун ҳаммадан ҳам кўпроқ жон куйдириши лозим. Улар жойларда сиёсий партияларнинг ёшлар қанотлари фаолиятини тубдан такомиллаштириш, амалий учрашув ва тадбирлар орқали маъруз Дастур ижросини таъминлашда фаол иштирок этиши, ҳудудларда фаолият олиб борадиган ишчи гуруҳларга амалий ёрдам кўрсатиши зарур.

Вояга етмаган қизлар ўртасида эрта турмуш ва туғуруқлар сони кўпайгани билан боғлиқ муаммолар ҳам муҳокама қилинди. Афсуски, эрта турмуш қуриш ва ажрашиш муаммоси бўйича жойларда фақатгина ота-оналарни айбдор қилиш билан чекланиш ҳоллари кузатилмоқда. Аслида бўлар иш бўлганидан кейин эмас, балки салбий ҳолатларни юзага келтирмаслик учун олдидан манзилли ишлаш тизимини жорий этиш керак.

Шу муносабат билан Хотин-қизлар кўмитаси, "Оила" илмий-амалий тадқиқот маркази, Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш кенгаши, Соғлиқни сақлаш, Халқ таълими вазирлиқларига бу йўналишдаги ишларни танқидий қайта кўриб чиқиш ва таъсирчан чора-тадбирларни белгилаш вазифаси топширилди.

Видеоселекторда мутасадди ва жойлардаги раҳбарлар ҳам бўлгани боис айни кунлардаги яна бир долзарб масала — гўза парварши билан боғлиқ чора-тадбирларга ҳам тўхталиб ўтилди.

Бу йил об-ҳавонинг қуруқ ва салқин келиши сабабли гўза ривож 10-15 кунга, баъзи жойларда 20-25 кунга кечиккани қайд этилди. Гўза парваршидаги қолоқликни бартараф этиш, кафолатланган ҳосил яратиш бўйича кўрсатмалар берилди.

Йиғилишда 5 июлдан 5 сентябрга қадар "Ҳосилга-ҳосил қилиш долзарб икки ойлиги" эълон қилинди. Бу борада амалга оширилиши зарур бўлган ишлар белгилаб олинди.

Ўзбекистон Президентининг Қозоғистонга ташрифига доир

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоевнинг тақлифига биноан 2018 йил 5-6 июль кунлари Остона шаҳрининг 20 йиллигига бағишланган тантаналарда иштирок этади. Давлатимиз раҳбарининг Қозоғистонга ташрифи доирасида икки томонлама учрашувлар ўтказилиши ҳам кўзда тутилган.

Ў.А.

Дунёнигоҳи

Geopolitical Monitor Тараққиёт сари дадил одимлар

Канаданин "Geopoliticalmonitor Intelligence Corp" корпорациясига тегишли Geopoliticalmonitor.com тахлилий порталида Ўзбекистон ички ва ташқи сиёсатидаги тенденцияларга бағишланган мақола chop этилди.

Муаллиф, таникли эксперт Александр Санчез сўнгги йилларда республиканин ташқи дунё билан алоқаларида сезиларли ўзгаришлар юз бераётганини эътироф этади.

"32 миллиондан ортиқ аҳоли истикомат қиладиган Ўзбекистон олтин, нефть ва газ сингари табиий ресурсларга бой. Шу билан бирга, бу ерда қайта ишлаш саноати ҳам тараққий топган. Мамлакат ялпи ички маҳсулоти изчил ўсиш суръатларини намоян қилмоқда", дейилади мақолада.

Тахлилчининг фикрича, расмий Тошкент янгиланган ташқи сиёсати туфайли халқро ҳамжамиятдаги қиёфасини мутлақо замонавий шаклда ўзгартяпти.

"Сиёсий маҳбустларнинг озод қилиниши, мажбурий ва болалар меҳнатини бартараф этиш ҳамда суз эркинлигининг таъминлини билан боғлиқ амалга оширилган чора-тадбирлар, шу жумладан, "Америка овози" радиоси сингари оммавий ахборот воситаларига Ўзбекистонда ишлаш учун аккредитация берилиши дунё жамоатчилиги томонидан олқишланди.

Канадалик эксперт ўзбек дипломатиясининг фаоллиги ортангани эътироф этади. Бунга мисол қилиб, Ўзбекистон ташаббуси билан жорий йил март ойида Қозоғистоннинг Остона шаҳрида бўлиб ўтган Мақказий Осие давлатлари раҳбарлари йиғилиши ҳамда Тошкентда ўтказилган Афғонистон бўйича йирик халқро конференция эслатиб ўтилади. Материалда Ўзбекистоннинг Жаҳон савдо ташкилотига аъзо бўлиш юзасидан режаларига юксак баҳо берилиб, ушбу қарор мамлакат иқтисодийнинг "соғломлашуви ва либераллашуви"га хизмат қилиши таъкидланди.

"Яқин йилларда республика саноатини модернизацияси, тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқариш суръатларининг ортиши, бизнес юритиш ва инвестициялар киритишни осонлаштирувчи қатор янги қонунлар қабул қилиниши кутулаётди. — дея қайд этади мутахассис. — Умуман айтганда, ўзбек дипломатияси мамлакатни изчил тараққиётга етаклайди".

Анвар МИРЗАЕВ («Халқ сўзи») тайёрлади.

Президент ташрифидан сўнг...

Президент Шавкат Мирзиёев жорий йил 29 июнь кuni Тошкент шаҳри ва пойтахт туманлари ҳокимлари, мутасадди раҳбарлар иштирокида Олмазор туманида ўтказилган йиғилишда қатор долзарб масалалар бўйича аниқ вазифалар белгилаб, тегишли топшириқ ва кўрсатмалар берган эди.

Белгиланган вазифалар ижроси таъминланади

Олмазор тумани ҳокимлигида Халқ депутатлари туман Кенгаши депутатлари, ҳокимлик мутасаддилари, фаоллар, маҳалла оқсоқоллари, имом-хатиблар, таълим муассасалари раҳбарлари иштирокида йиғилиш ўтказилиб, давлатимиз раҳбарининг ижроси юзасидан ҳаракатлар режаси ишлаб чиқилди, маҳаллалар фаолиятини ўрганиш бўйича ишчи гуруҳлар тузилди. Уларга маҳалла аҳли билан мулоқотга киришиш, ижобий таърибани ўрганиш, мавжуд муаммоларни аниқлаш вазифалари топширилди.

Сенаторлар томонидан туман Кенгаши билан алоқаларни мустаҳкамлаш, депутатларнинг сиёсий ва ҳуқуқий билимларини янада юксалтириш, депутатлик назоратини амалга ошириш бўйича амалий кўникмаларни мустаҳкамлашга қаратилган бевосита мулоқотлар олиб боришмоқда. Оммавий ахборот воситалари имкониятларидан фойдаланган ҳолда, 58 маҳалла

оқсоқолларининг аҳоли яшаш жойларини обод масканга айлантириш борасида қилинаётган ишлар, маҳаллалардаги камчиликлар ва муаммоларни ҳал қилиш йўллари, одамларнинг дунёқарashi, бутунги ислохотларга дахлдорлик туйғусини ошириш, сувдан оқилона фойдаланиш, тўйлар, оилавий тантаналарни ихчам, камхарж, ортиқча дабдабасиз ўтказиш бўйича фикр-мулоҳазалар матбуот ва телевидение орқали кенг ёритилди.

Мавжуд имкониятлардан оқилона фойдаланиш, ишламаётган корхоналар фаолиятини тиклаш, янгиларини ташкил этиш, тадбиркорлик ва хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш ҳисобидан янги иш ўринларини яратиш, жумладан, инвестиция ва технологиялар жалб қилиш, туман ҳудудида 15 минг аҳоли бандлигини таъминлаш бўйича 4 та сектор кесиминдаги дастурларни ҳаётга таъбиқ этиш масалалари муҳокама қилинмоқда.

(Давоми 2-бетда).

ИМПОРТ 30 ФОИЗ ҚИСҚАРИБ, ЭКСПОРТ 4 БАРОБАР ОШАДИ

Экспорт тараққиёт кўзгуси, таъбир жоиз бўлса, ривожланиш барометридир. Инвесторлар хорижий давлатларга сармоя киритишдан аввал унинг экспорт салоҳиятига жиддий эътибор қаратишининг боиси ҳам шунда. Импорт-чи? Халқона қилиб айтганда, бировнинг қозонига кўз тикиб ўтиришининг ўзинанаси. Шунинг учун мамлакатимизда экспортни рағбатлантириш, бу борада қўшимча қулайлик ва имтиёзлар бериш бўйича кенг қўламли ишлар олиб бориляпти.

ДОЛЗАРБ МАВЗУ

Натижада ташқи бозорга махсулот етказиб бериш ҳажми ортмоқда. Шу билан бирга, импорт кўрсаткичлари ҳам ортиб бораётгани са-

ноат тармоқларида маҳаллийлаштириш кўламини кенгайтиришни тақозо этаётди. Президентимиз раислигида шу йил 29 май куни бўлиб

ўтган видеоселектор йиғилишида экспорт-импорт масаласи муҳокама қилиниб, импортни оптималлаштириш ишлари мутлақо қоникарсиз

аҳволда экани жиддий танқид қилингани ҳам бежиз эмас. Чунки жорий йилнинг 4 ойи мобайнида мамлакатимиз бўйича товарлар импорти 4 миллиард 858 миллион долларни ташкил этиб, 2017 йилнинг шу давридагига нисбатан 1,1 миллиард доллар, бошқача қилиб айтганда, 30 фоиз ошган. Бунинг сабаби нимада?

(Давоми 3-бетда).

Фахр

БМТнинг Халқаро тижорат ҳуқуқи бўйича комиссиясининг жорий йил май ойида бўлган ишчи гуруҳ йиғилиши ва июнь ойида бўлиб ўтган 51-сессиясига Ўзбек қизи Феруза Бобоқулова делегат сифатида тақлиф этилди.

Ўзбек қизи илк мартаба БМТ комиссиясида қатнашди

Феруза Тошкент шаҳридаги Халқаро Вестминстер университети ўқитувчиси. Комиссия йиғилишида Ўзбекистон Республикасидан халғача биронта ҳам делегат иштирок этмаган эди. Феруза Бобоқулова БМТ комиссиясида Ўзбекистон Республикасининг илк вакили сифатида иштирок этди. Шунингдек, у жорий йил 21 июнда Халқаро савдо палатаси қошидаги Халқаро тижорат арбитраж судининг Бутунжаҳон кенгашида суд аъзоси этиб тайинланди. Болалигидан фаол бўлган Феруза Америка Қўшма Штатлари Техас штати Олней юқори мактабини имтиёзли диплом ва "Техас

олими 2006" махсус медали билан битириб, Тошкент Халқаро Вестминстер университетининг тижорат ҳуқуқи йўналишини ҳам имтиёзли диплом билан тугатган. Феруза университет талабаларига "Халқаро тижорат арбитражи", "Бизнес ҳуқуқи" ва "Буюк Британия жиноят ҳуқуқи" фанларидан дарс беради. "Халқаро тижорат арбитражи" ва "Буюк Британия жиноят ҳуқуқи" фанларини ишлаб чиққан, шунингдек, кафедра ўқув дастурига киритишдаги ва иш фаолиятидаги изланишлари ҳам касбдошлари орасида юксак эътирофга сазовор бўлган.

Дилфуза СОБИРОВА.

Парламентдаги мухбиримиз хабар қилади

Мақсад — халққа хизмат қиладиган қонунлар яратиш

Бугун дунёда 200 га яқин парламент фаолият юритади. Уларнинг муштарак мақсади бор — аввало, халқ манфаатларига хизмат қиладиган қонунларни қабул қилиш.

Замонавий дунё бу сиёсий тузилма зиммасига яна бир жиддий масъулиятни қўймоқдаки, ҳукумат томонидан тақлиф этилган давлат бюджети ва унинг ижроси устидан назорат ўтказишда парламентнинг ролини кучайтириш. Ҳўш, бу вази...

ҳанин халқроқ экспертлари парламент қандай қилиб барқарор тараққий мақсадларига эришиш билан боғлиқ комплекс жараёнлар ва сиёсий тизимларга жалб қилиниши мумкинлигига эътибор қаратади.

— БМТ Бош Ассамблеясининг 72-сессиясида 30 июни Халқроқ парламент тартиб кунини деб эълон қилиш тўғрисидаги қарор қабул қилинган, — дейди БМТД кўнгил Узебекстондаги доимий вакили Хелена Фрейзер. — Ушбу санагини танлашни бежиз эмас. 1889 йил айнан шу кун Парижда биринчи Парламентлароқ конференция ўтказилиб, унда 178 давлат парламентлари Парламентлароқ иттифоққа асос солишган. Мазкур қарор билан БМТ Бош Ассамблеяси парламентлароқ аъзоларини барқарор тараққий соҳасида аниқ натижаларга эришиш учун амалга оширилайётган ислохотларда янада фаол иштироқ этишга қорласини кўзда тутди. Бугун Узебекстон парламенти ҳам тубдан ўзгарди. Халқ билан тўғридан-тўғри мулоқот йўлга қўйилгани қабул қилинаётган қонунларнинг ҳаётийлигини ошириш, уларнинг самарали ижросини таъминлашга хизмат қилад...

гани билан аҳамиятлидир. Таъдбирда парламентаризм ривожининг асосий йўналишлари, халқроқ муносабатларининг барқарорлигини таъминлашда парламент дипломатияси ролига оид фикр-мулоҳазалар билдирилди. Айниқса, қонунлар қабул қилиш, уларнинг жойлардаги ижроси устидан ҳам самарали назорат-таҳлил фаолиятини йўлга қўйиш хусусида таҳлилий фикрлар ўртага ташланди.

— Тўғри, бугунги кунда парламентаризмнинг бюджет ижроси устидан назоратини кучайтириш мақсадида жуда кўп ишлар қилинмоқда, — дейди Қонунчилик муаммолари ва парламент таъдиротлари институти директори Уринбосари Дониёр Тўраев. — Институтида ҳам худди шу мақсадда таҳлилий бўлим ўз ишини бошлади. Аввало, бюджет ишлаб чиқишидан бошлаб барча жараёнга таҳлилий-танқидий ёндашуви йўлга қўймоқда. Чунки депутатлар унинг ишлаб чиқишидан бошлаб хабардор бўлсагина, ижроси устидан тўғри назоратни амалга ошира олади. Олдимизга қўйилган асосий вазифалардан бири ҳам шу. Таъдбир якунида мутахассисларнинг соҳани янги босқичга кўтариш юзасидан тақлифлари умумлаштирилиб, тегишли тавсиялар ишлаб чиқилди.

Мунискон КАРИМОВА.

Сайловчилар ишончини оқлаш, электротат манфаатлари ҳимояси — фаолиятимизнинг бош мезони

Юртимизда сиёсий партиялар самарали фаолият олиб бориши учун барча шароит яратилган. Миллий тикланиш ғоясини амалга ошириш, барқарор миллий ривожланишни таъминлашни бош мақсад қилиб олган Узебекстон "Миллий тикланиш" демократик партияси бу имкониятлардан фойдаланган ҳолда, ўз фаолиятини янги асосда ташкил этмоқда.

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 12 июлдаги Олий Мажлис палаталари, сиёсий партиялар ҳамда Узебекстон экологик ҳаракати вакиллари билан учрашувидаги маърузасидан сўнг партияимиз фаолиятида ҳам туб ўзгаришлар амалга оширилди, ишлар танқидий-таҳлилий қайта кўриб чиқилиб, янги мезонлар асосида йўлга қўйилмоқда.

ДЕПУТАТ МИНБАРИ

Партия сайловлиди платформасининг маънавий-маърифий, иқтисодий йўналишларидаги дастурий мақсад-вазифалари ижросига алоҳида эътибор қаратилаётган. Мамлакатимизда маънавий ислохотларни амалга ошириш, қадриятларимизни асраб-авайлаш, иқтисодиётда туризмнинг ўрнини ошириш масалаларида партия ташаббуслар билан чиқмоқда. Натижада аҳолининг партияга бўлган ҳайр-риҳоҳлиги ортиб, 5 700 дан зиёд бошланғич партия ташкилотларига 200 мингдан ортиқ аъзолар бирилди. Маълумки, Юртбошимиз маърузасида ҳар бир сиёсий партия томонидан ўзининг дастурий йўналишларидан келиб чиқиб, парламент ва депутатлик назоратини амалга оширувчи давлат органларини белгилаб олиш юзасидан курсатмалар берилган эди. Шундан келиб чиқиб, партияимиз томонидан Маданият вазирилик ҳамда Туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси билан ҳамкорлик меморандумлари имзоланиб, чора-таъдбирлар белгилаб олинди. Унга асосан ҳамкорларимиз кўмағида "Маданият тўғрисида"ги қонун лойиҳаси ҳамда "Туризм тўғрисида"ги Узебекстон Республикасининг қонуни янги таҳрирда тайёрланмоқда.

Бугунги кунда мамлакатимиздаги мавжуд маданий мерос объектларини асраб қолиш ва тарихий ёдгорликларни реконструкция қилиш, таъмирлаш ва консервациялаш, улар неғарларини ва муҳофаза ҳудудларини белгилаш, кадастр рўйхатидан ўтказиш каби вазифалар партияимиз олдида турган муҳим вазифалардандир. Шунини инобатга олиб, партияимиз Маданият вазирилик билан биргаликда ҳудудлардаги маданий мерос объектлари ҳолатини ўрганди. Натижада 5500 дан ортиқ моддий маданий мерос объектлари ҳақида ҳудудлар кесимида фото материаллар ҳамда улар ҳолатига доир маълумотлар йиғилиб, Вазирлар Маҳкамаси, Туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси ҳамда Маданият вазириликга тақдим қилинди.

Ҳар бир соҳа муваффақияти, албатта, етук кадрларга боғлиқ. Партия ҳамда Туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси ҳамкорлиги доирасида туризм соҳаси учун кадрларни тайёрловчи олий ва ўрта махсус таълим муассасалари ўқув жараёни ва ўқув дастурлари билан танишиш, уларни тақомиллаштириш мақсадида таълим муассасаларида очиқ мулоқот ҳамда ўрганишлар ўтказилди.

Уттан даврда фракцияимизнинг қонун ижодкорлиги, қонун лойиҳалари ташаббуси фаолиятида ҳам муҳим ўзгаришлар кузатилди. Партия сайловлиди платформаси ижросига ва электротат манфаатлари ҳимояси-

га хизмат қилувчи учта қонун лойиҳаси — юртимизда энергетик ичимликларни ишлаб чиқариш, истеъмол қилиш ва сотишни чеклаш бўйича "Узебекстон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига қўшимча ва

Ҳудудларда аҳолининг ижтимоий ҳолати, иқтисодий шароити билан яқиндан танишиш, мавжуд муаммоларини тизимли таҳлил этиш ҳамда амалий ёрдам беришга қаратилган "Йўма-уй" лойиҳаси доирасида 11 450 та хонадонларга ташриф буюрилди. Натижада 31 640 нафар ёшнинг муаммолари аниқланди. Шундан 1 198 нафар ёш ишга жойлаштирилди, 1 136 таси иш ўринларига тавсия этилди, 150 дан зиёд ёшларга 1,4 млрд. сўм имтиёзли кредит олишига кўмак берилди.

ўзгартишлар киритиш тўғрисида", "Жамоат жойларида чилим ва электрон сигареталар чекишни чеклаш тўғрисида" ҳамда "Узебекстон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига қўшимча ва ўзгартишлар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳалари партия фракцияси аъзоларининг қонунчилик ташаббуси асосида Олий Мажлис Қонунчилик палатаси муҳокамасига киритилди. Умуман, 9 та қонун лойиҳасида ташаббускор бўлди.

Парламент томонидан қабул қилинган қонунлар мазмун-моҳиятини аҳолига етказиш, муҳим ижтимоий, социал-иқтисодий аҳамиятга эга қонун лойиҳаларини иккинчи ўқишга тайёрлаш жараёнида ҳудудларда фуқаролар, партия гуруҳлари аъзолари билан кенг муҳокама қилиш, қонун лойиҳаларини янада тақомиллаштириш юзасидан тақлиф ва тавсиялар ишлаб чиқиш мақсадида партияимизда "марказ — вилоят — туман" тартибиде ишлайдиган янги тизим жорий этилди. Унга асосан, 4 та қонун лойиҳаси бўйича жами 210 та тақлиф ишлаб чиқилиб, тақдим этилди.

Фракция аъзолари ишчи гуруҳ билан биргаликда 64 та туман ва шаҳарларда бўлишди. Соғлиқни сақлаш соҳасидаги ишларнинг самарадорлигини оширишга, фуқаролар малака-ли тиббиёт хизматларида фойдаланиш ҳуқуқини таъминлашга қаратил-

ган чора-таъдирлар натижасида 1 847 та масала аниқланиб, шундан 638 таси жойида ҳал этилди.

Шу билан бирга, фракция аъзолари ҳар ойда ҳудудларнинг ижтимоий-иқтисодий аҳолини тизимли ўрганишлар натижасида 316 та давлат органи, 418 та таъдиркорлик субъекти, 473 та ижтимоий соҳа объекти, 367 та маҳалла фуқаролар йиғини ҳамда 3 642 та хонадон, жами 5 280 та объектлардаги бугунги реал ижтимоий-иқтисодий ҳолат билан яқиндан танишилиб, таҳлил қилинди.

Утган давр мобайнида фракция аъзолари сайловчилар ва фуқаролардан келаётган муносабатлар асосида жойлардаги вазият, электротат қайфиятдан хабардор бўлиб, мавжуд муаммолар ва улар ечими бўйича тегишли ташкилотларга 27 та депутатлик сўрови юбордилар, 21 масала ижобий ҳал этилди.

Партияимизнинг дастурий мақсад

назоратини амалга оширишда фаол иштироқ этмоқдалар.

2018 йилнинг биринчи ярмида халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларидаги партия гуруҳлари ташаббуси билан халқ депутатлари маҳаллий Кенгаш сессиялари кун тартибига электротат манфаатларини ҳимоя қилишга доир 135 та масала киритилиб, тегишли қарорлар қабул қилинди. 345 нафар мансабдор шахсининг ҳисоботи тинланди. Доимий комиссиялар йиғилишларида 315 та масала муҳокама қилиниб, тегишли қарорлар қабул қилинишига эришилди.

Халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларидаги партия гуруҳлари жойларда қонунлар ва ҳукумат қарорлари ижроси устидан депутатлик назоратини амалга оширишда фаол иштироқ этмоқдалар. Жорий йил ўтган даврда фуқароларнинг муносабатлари асосида 2 318 та депутатлик сўровлари амалга оширилди. Уларнинг аксариятида кўтарилган масалалар ўз ечимини топди.

Юртбошимизнинг "Депутатга беписандлик — халққа беписандлик" деган фикрдан келиб чиқиб, халқ депутатлари Наманган, Сурхондарё ва Фарғона вилояти Кенгашлариндаги партия гуруҳлари аъзоларининг депутат сўровига жавоб бермаган ижро ҳокимияти органлари мансабдор шахслари ҳақида партия наشري, расмий веб сайти ва ижтимоий тармоқларда танқидий материаллар чоп этилди. Натижада депутатлик сўровларига жавоб олинди, партия электротатини ўйлантираётган масалалар ҳал этилди.

УзМТДП тизимида ёшларга оид давлат сиёсатини амалга ошириш юзасидан чора-таъдирлар дастури ишлаб чиқилиб, ҳаётга таътиб этилмоқда. Партия расмий веб-сайтида ёшлар билан интерактив алоқа тизими жорий этиш мақсадида "Ёшлар қаноти" фаолиятига бағишланган www.yoshlar.uz сайти яратилди. "Ёшлар қаноти" томонидан "Хизмат — беминнат", "Навоий ворислари", "Депутат билан юзма-юз" лойиҳалари ҳаётга таътиб этилаётган.

Хусусан, уюшмаган ёшлар билан ишлаш, улар бандлигини таъминлаш, касб-ҳунарга йўналтириш, "Устоз-шогирд" анъанасини ривожлантириш мақсадида "Хизмат — беминнат" кўнгиллилар лойиҳаси доирасида ўтган давр мобайнида республика бўйича 524 та ўқув курси очилди. Унда "Йилнинг энг яхши фан ўқувчиси" танлови иштироқчилари 30 та, кўпгина фан олимпиадалари ғолиблари 150 та, жами 450 дан зиёд кўнгиллилар томонидан 1 166 та уюшмаган, 852 та фанлардан ўзлаштириш паст бўлган, 797 та кам таъминланган оилалар фарзандларига қўшимча бепул таълим бериб келинмоқда.

Бугун замон шиддат билан ривожланиб бормоқда. Ён-атрофда, қўшни мамлакатлар ва дунёда содир бўлаётган воқеа-ҳодисалар суърати шу қадар тезлашмоқдаки, замон билан ҳамнафас бўлиш барчамиздан катта масъулият, теъзорлик ва ўз ишимизни сидқидилдан адо этишни талаб этади. Шундай экан, эришилган натижалар билан қифолланиб қолмасдан, сайловчилар ишончини оқлаш, электротат манфаатларини ҳимоя қилиш ва белгилаб олган вазифаларимизни амалга оширишда барча даражадаги партия ташкилотлари ва депутатлик корпуси ишини янада жонлантириш фаолиятимизнинг бош мезонига айланмоғи керак.

Сарвар ОТАМУРАТОВ, УзМТДП Марказий кенгаши раиси, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикери ўринбосари.

АНЖУМАН

Айни пайтда "дрон", "учувчисиз қурилма" атамаларига тез-тез дуч келяпмиз. Чиндан ҳам, техника ва технологиялар шиддат билан ривожланаётган ҳозирги даврда бундай ишланмалар ҳаётимизга тобора чуқур кириб келмоқда. Улардан тиббиёт, мудофаа, қишлоқ ҳўжалиги, қутқарув, қидирув хизматларида кенг фойдаланилмоқда.

Учувчисиз учиш қурилмаларидан кимлар фойдаланади?

Шу ўринда савол туғлади: ушбу воситаларни ҳамма ҳам ишлатиши мумкинми? Уларни юртимизга олиб кириш тартиби қандай? Узебекстон Республикасининг Парвозлар хавфсизлигини назорат қилиш давлат инспекцияси томонидан ташкил этилган матбуот анжуманида шундай саволлар атрофида сўз юритилди. Халқроқ таъдирдан маълумки учувчисиз қурилмаларнинг оммалашини хавфсизлик нуқтаи назаридан бир қадар хавотирларни юзага чиқармоқда. Хусусан, уларнинг қулаши натижасида одамлар жабрланши, таққаланган ҳудудларга кириши, самолётлар парвозига халат қилиши каби уриллиши каби ҳолатлар учради. Узебекстон Республикаси Хаво кодексига кўра, юртимизда учувчисиз қурилмалардан фойдаланиш факатгина Мудофаа вазириликнинг Хаво ҳудудидан фойдаланиш бошқарувининг ягона тизими томонидан берилган ружсатнома орқали амалга оширилади.

Бугунги кундаги энг муҳим масалалардан бири бу хаво ҳудудларидан санкциясиз фойдаланишдир, — дейди "Дававианазорат" инспекцияси бошқарма бошлиғи Тоҳир Назаров. — Шундан келиб чиқиб айтганда, бу борада аҳолига тушуنча бериш айна муддаоидир. Чунки бу ҳақда аксарият фуқароларимиз етарли маълумотга эга эмас. Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 26 ноябрдаги қарорига асосан, 2015 йил 1 январидан бошлаб, Узебекстон ҳудудига учувчисиз аппаратларни олиб кириш, фойдаланиш ва сотиш тақиқланган. Бундан алоҳида ружсат берилган ташкилотлар мустасно, албатта. Лекин, шунга қарамадан, кейинги пайтда бундай қурилмалардан фойдаланиш, олиб киришда ноқонуний ҳолатлар кўпайиб кетганди. Шунингдек, ҳукуматимизнинг 2016 йил 31 августдаги қарори асосида Узебекстон Республикасининг фуқаро ва давлат авиациясида учувчисиз учиш қурилмаларини эксплуатация қилиш тартиблари ишлаб чиқилган. Утган йили эса қонунчилигимизга ўзгартиш ва қўшимчалар киритилиб, хаво ҳудудидан санкциясиз фойдаланганлик учун маъмурий ва жиноий жавобгарликлар белгиланди. Шунини алоҳида таъкидлаш жоизки, Узебекстон дунё

Медиацация — низоларни судгача ҳал этишнинг самарали усули

Мамлакатимизда бозор иқтисодиётига асосланган муносабатлар ривожланиб бораётган экан, бозор муносабатларининг субъектлари ўртасида турли низолар юзага келиши ҳам турган гап. Амалиёт оилавий ҳуқуқий муносабатлардан келиб чиқайтган низоли ҳолатлар ҳам кам эмаслигини кўрсатмоқда. Бу каби низолашаётган тарафлар масаланинг ечимини топиш мақсадида анъанавий йўлни танлашга, яъни судга муносабат қилишларига тўғри келади.

ЯНГИ ҚОНУН

Хозирги кунда ривожланган ҳоржий давлатлар ҳуқуқий тизимида низоли судгача олиб бормасдан, муқобил йўл билан ҳал қилишга қаратилган медиацация — яраштирув процедураси алоҳида аҳамият касб этмоқда. Узебекстонда ҳам чинакам бозор механизмларининг жорий қилиниши ҳар бир соҳани тартибга солувчи зарур ҳуқуқий замин яратилишини талаб қилади. 2019 йилнинг январидан бошлаб амалиётга таътиб этиладиган Узебекстон Республикасининг "Медиацация тўғрисида"ги Қонуни муоамала медиацацияга оид янги тушунчаларни олиб кириши бариберида, жамият ҳаётининг яна бир соҳасини ҳуқуқий жихатдан тартибга соладиган бўлди. Айни пайтда Узебекстон низоларни ҳал қилишнинг муқобил усули, медиацациядан фойдаланишнинг дастлабки босқичида турибди. Ҳўш, юртимизда медиацация қандай кўринишларда намоли бўлади? Унинг асосий принциплари ҳамда афзалликларини нималардан иборат? Медиацация жамиятининг қандай ҳаётида қўлланилишига қандай омиллар таъсир қила-

ди? Медиацация ривожланиши учун шароит етарлими? Бугунги кунда мамлакатимизда медиацация ўрнатиш яраштирув процедуралари турли низоларни ҳал этишда қўлланилиб келинади. Жумладан, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан низолашаётган тарафларни, хусусан, қўшниллар ўртасидаги, оилавий низоларни яраштириш фаолиятини ҳам медиацация намойиши сифатида кўриш мумкин. Жамиятимизда аввалдан маҳалла раислари қўшиллар, оила аъзолари, эр-хотин ўртасидаги низоларни ҳал этиш вазифасини, яъни медиатор вазифасини бажаришган. Қонунда унинг амал қилиш соҳаси ҳам аниқ белгилаб қўйилди. Унга кўра, қонун фуқаролик ҳуқуқий муносабатлар, жумладан, таъдиркорлик фаолиятини амалга ошириш муносабати билан келиб чиқадиган, шунингдек, яқна меҳнат низолари ва оилавий ҳуқуқий муносабатлардан келиб чиқадиган низоларга медиацацияни қўллаш билан боғлиқ муносабатларга нисбатан амал қилиш белгиланди. Уз навбатда, Қонун медиацацияда иштироқ этмаётган учинчи шахсларнинг ҳуқуқлари, қонуний ҳақда ижтимоий манфаатларига даҳл қиладиган ёки даҳл қилиши мумкин бўлган низоларга нисбатан амал қилмаслиги истисно тариқасида берилди. Қонуннинг 5-моддасида медиацация махфийлик, иктиёрийлик, тарафларнинг ҳамкорлиги ва тенг ҳуқуқчилиги, медиаторнинг мустақиллиги ва холислиги принциплари асосида амалга оширилиши белгиланди. Махфийлик принципини таъминлаш учун медиацация иштироқчилари медиацация жараёнида ўзларига маълум бўлиб қолган ахборотларни, ушбу маълумотларни тақдим этган медиацация тарафининг, унинг ҳуқуқий ворисининг ёки вақилининг ёзма розилигисиз ошқор қилишга ҳақиқ эмаслиги ҳақида қатъий норма киритилди. Иктиёрийлик принципи ҳам алоҳида аҳамиятга эга бўлиб, медиацация тарафларнинг низоли медиацацияни қўллаш тўғрисидаги келишув да фойдаланган Узро иктиёрий хоҳиш-истаги бўлган тақдирда қўлланилиши, медиацация тарафлари медиацацияни қўллашдан унинг иста-

Олмазор туманининг янги маркази — «Olmazor city»ни барпо этиш масаласи ҳам халқ вакилларининг диққат марказидандир. Қисқача айтганда, Олмазор туманида Президентимиз томонидан белгиланган вазифаларнинг ижросини таъминлаш учун кенг жамоатчилик, депутатлар, сенаторлар бир ёқадан бош чиқариб амалий ишларни бошлаб юборди.

Толтибкон МАДУМАРОВ, Олий Мажлис Сенатининг Маҳаллий ҳокимият вакиллик органлари фаолиятини кучайтиришга кўмаклашувчи комиссияси раиси.

Шухрат ПОЛВАНОВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати.

ЭКСКЛЮЗИВ ИНТЕРВЬЮ

Юртдошимиз, ортопед-жарроҳ Жолдас Қулжанов беш мартаба АҚШнинг энг яхши шифокори, деб эътироф этилган. Нукус шаҳрида туғилиб, Самарқанд давлат тиббиёт институти тамомлаган мутахассис ҳозирда Сент-Луис университетининг клиникасида бўлим раҳбари. Профессор ҳар йили АҚШ ва дунёнинг бошқа давлатларида 700 дан ортиқ мураккаб операцияларни ўтказиши. У Ўзбекистон Президентининг хорижда меҳнат қилаётган шифокорларга қилган муносабати билан биринчи раундда мамлакатда жамом берди ҳамда ўзининг бой тажрибаси ва билимига таяниб, бўлим раҳбарлигида тиббиёт ривожини йўлида хизмат қилмоқда.

Ўтган йил қўшдан буён Қулжанов уч марта республикамизда бўлди ва ўзи билан бирга дунёга номи чиққан америкалик шифокорларни олиб келди. Тошкент, Самарқанд ва Бухорода юзлаб беморлар учун хайрия жарроҳлик амалиётлари, маслаҳат ва кўриқлар, Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳамда Американинг етакчи клиникалари ўртасида имзоланган ҳамкорлик меморандумлари — буларнинг барчаси ушбу сайёҳароҳлик, ташрифлар натижасидир. Кўни кеча амалга оширилган ана шундай ташрифлардан бири давомиди биз Жолдас Муродович билан республика соғлиқни сақлаш тизимини модернизация қилиш йўлидаги ҳамкорлик истиқболлари ҳақида сўхбатлашишга муваффақ бўлдик.

— Шу йил май ойида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг АҚШга ташрифи чоғида сиз давлатимиз раҳбари билан учрашдингиз. Ушбу мулоқотдан олган таассуротларингиз қандай?

— Мен Ўзбекистонда туғилиб ўсдим, таълим олдим, бу бетакор заминни ҳамisha чуқур миннатдорлик туйғуларини билан эслайман. Тақдир тақозоси билан чет элга бордим ва ишлаб юрибман, аммо қалбим доим ўз Ватанимда. Президент Шавкат Мирзиёевнинг дадил ташаббуслари қисқа вақт ичида мамлакатда жуда кўплай ижобий ўзгаришларга туртки бўлди ва бу ислохотларни бутун дунё гапирмоқда. Хорижда яшовчи ватандошларнинг бирлашиши, давлат раҳбарининг юртва қайтиш ва тиббиёт ҳамда бошқа соҳалар тараққиоти учун ёрдам бериш ҳақидаги чакирғи юракларни жунбушга келтирди, ҳаммани илҳомлантириб юборди.

Ўзбекистон Президенти билан учрашиш — менинг ҳаётимда жуда муҳим воқеа. Бу мулоқот қисқа, аммо мазмунли бўлди. Республиканинг соғлиқни сақлаш соҳасини янги босқичга олиб чиқишда ўзбек ҳамкасбларим қатори елкама-елка туриб, ўз тажрибам билан иштирок этишдан бошим осмонда.

Бир неча йил аввал хорижда ишлайдиган ватандошларга муносабат бошқача эди. Бироқ бир вақтлар бўлиб ўтган гапларни унуттиш ва келажак ҳақида ўйлаш керак.

— 2017 йил октябрдан буён Ўзбекистоннинг кўплай тиббий мутасаддилари бўлдингиз, ҳамкасбларингиз ва беморлар билан мулоқот қилдингиз, Соғлиқни сақлаш вазирлиги мутасаддилари

Жолдас ҚУЛЖАНОВ:

«Ватанимизда соғлиқни сақлаш соҳасини модернизация қилишга ҳисса қўша олишимдан бахтиёрман»

билан бир неча марта учрашдингиз. Соҳада юз бераётган ўзгаришларга қандай изох берган бўлардингиз?

— Дикҳатни тортадиган асосий нарса, бу тиббиёт ходимларининг ҳўзида чакнаган ўт, уларнинг касбий ўсишга бўлган интилиши. Буни Ўзбекистонга биз билан бирга келган америкалик ҳамкасблар, таниқли шифокорлар, профессорлар ҳам қайд этди. Президентнинг қарор ва фармонлари асосида Соғлиқни сақлаш вазирлиги шошилинч тиббий ёрдам, ихтисослашган таълим йўналишларида катта лойиҳалар ишлаб чиқмоқда. Ўзбекистонлик шифокорларнинг хорижда тажриба алмашиш учун сафарлари кўпайди.

Қишлоқ врачлик пунктлари ва оилавий поликлиникалар ишини такомиллаштириш бўйича ислохотларни кўплаб-қувватлашди. Турли тиббий хизматлар, ихтисослашган марказлар ва уларнинг бўлинмаларини техник жиҳозлаш бора-бора ҳам ижобий ўзгаришлар кузатишмоқда. Фикримча, энди тиббий таълим, соғлиқни сақлаш тизимининг ўзини тўдан-тўдан янгилаш, бу соҳаларни халқаро меzonлар даражасига олиб чиқиш вақти келди. Бу ҳақда биз Соғлиқни сақлаш вазирлиги раҳбарияти билан бир неча бор гаплашдик. Ўзбекистонда туғилиб, хорижда меҳнат қилаётган бошқа ҳамкасбларим сингари мен ҳам бу масалаларда бажонидил қўлимдан келганча ёрдам бераман.

— Яқин келажакда АҚШ ва бошқа ривожланган мамлакатлар соғлиқни сақлаш тизимидаги қандай илгор ҳижатлар Ўзбекистонда қўлланилиши мумкин?

— Мен ва ҳамкасбим — Калифорниядаги "Альвардо" клиникаси нейрофизиолог, "Альянс Нейромониторинг" компанияси асосчиси Алишер Азамовда

қўшни мамлакатларнинг тиббиёт соҳасини модернизация қилиш борасида муайян тажриба бор. Тиббий амалиётни шифонадаги босқичлар ажратиш мумкин. Бутун собик Иттифоқ мамлакатлари каби Марказий Осиёда ҳам мазкур босқичларнинг биринчиси оқсамокда. Бу босқич беморни шифокорга олиб бориш ёки тиббиёт ходимининг бемор ёнига келиши билан боғлиқ. Ўзбекистонда шифокор "тез ёрдам" машинасига ўтиради-да, бемор олдига ўзи етиб боради. АҚШда эса парамедиклар, тиб-

кор бир кеча-кундузда 120 — 130 касалликларнинг уч гуруҳи бор, булар — онкология, кардиология ва травматология. Учинчи гуруҳ, яъни синиш ва майиб бўлиш ҳавфи барча ёшдагилар учун мавжуд. АҚШда ҳар 50 — 60 миля масофада травматология марказлари

босари билан учрашувда бу муаммо муҳокима қилинди. Биз АҚШ ва бошқа давлатлар тажрибаси ҳақида вазирликка кенг қамровли маълумот тақдим этишимиз мумкин. Тиббиёт сўғуртасининг икки хил шакли — британ ва америка тизимлари оммалашган. Биринчиси, ихтимол-ий сўғурта шаклида бўлиб, давлат субсидиялари билан қўллаб-қувватланади. Иккинчиси эса хусусий сўғурта шаклида. Хар иккисининг ўзига яраша афзаллик томони ва камчиликлари бор. Шу боис, бу тизимларни батафсил ўрганиб чиқиш ва Ўзбекистонда маҳаллий ўзига

ма яратиш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблайман.

Бугунги кун шифокори жуда чуқур билимлари эгалланган бўлиши, ўз устида муттасил ишлаши лозим. Чет тилларини, хусусан, инглиз тилини ўрганмай туриб эса бунинг иложи йўқ. Ўзбекистонда тиббиёт кадрларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш жараёнида ушбу омилга алоҳида эътибор қаратилиши лозим. Чунки аксари илгор тиббий адабиётлар инглиз тилида нашр қилинади-да. Бу тилини яхши ўзлаштириш турли мамлакатлардаги анжуманларда қатнашиш, бутун дунёдан келган ҳамкасблар билан тажриба алмашиш имконини беради. Хорижий тилларни яхши билган мутахассисларга эга тиббиёт муассасалари соҳанинг турли йўналишлари бўйича халқаро уюшмаларга аъзо бўлиш ва ҳамкорлик қилишда қийинчиликка дуч келмайди. Бундай ҳамкорлик, ўз навбатида, ҳамisha замон билан ҳамнафас бўлишга ёрдам беради.

Мутахассисларга таълим бериш ва уларни қайта тайёрлаш борасида иккита йўл бор. Талабалар ва шифокорларнинг малакасини ошириш мақсадидида чет давлатларга юбориш ёки маърузалар ўқиш, очик жарроҳлик амалиётлари ва маҳорат дарслари ўтиш учун тиббиётни ривожланган мамлакатлардан етакчи мутахассисларни таклиф қилиш ҳам мумкин. Шу таразда, қамроқ маблағ сарфлаган ҳолда, кўпроқ тингловчиларни қамраб ола олади. Тошкент, Бухоро, Самарқандда юриб, биз жуда катта пулларга тиббий жиҳозлар олиб келинган, аммо мазкур замонавий ускуналарда ишлаш оладиган мутахассислар етishмаётганига гувоҳ бўлдик. Ҳамкасблар билан биргаликда биз АҚШ ва бошқа давлатлардан номдор олимларни жалб қилишда кўмаклашамиз. Шахсан ўзим Ўзбекистонлик шифокорларнинг тажрибасини ошириш йўлида бор билимимни ишга солишга тайёрман.

Президент хорижда ишлайдиган шифокор ватандошларимизга муносабат қилган, ўтган йил январь ойидан буён ўз соҳасида етакчилик қилаётган юздан зиёд профессорлар мутахассислар ушбу таклифни қабул қилдилар. 90 нафардан ортиқ шифокорлар ўз Ватанига қайтиб келди ва тиббиёт муассасаларида инсонлар ҳаётини қутқариш, тўплаган илгор тажрибани амалда қўллашга бел боғлаган. Қолганлари эса, Жолдас Қулжанов сингари АҚШ, Россия, Корея Республикаси ва бошқа кўплай мамлакатларнинг машҳур клиникалари ва илмий марказлари билан узок муддатли ҳамкорлик алоқаларини ўрнатилган ёрдам беради. Бутун дунёга тарқаб кетган, юрт тақдирига хайрихоҳ ватандошларини ўзида бирлаштирган "Буюк келажак" ташкилотининг экспертлар кенгашига кирган ёш, хорижда муваффақият қозongan шифокорларимиз ҳам оз эмас.

Зулфия ИБРАГИМОВА сўхбатлашди.

Шундай бир идора борки, инсон туғилишдан тортиб то вафотигача бўлган оралиқдаги кўплай муҳим воқеалар шу ерда қайд этиб борилади. Аллақачон бу идора ФХДЕ эканлигини англаб олдиргиз. Дейлик, туғилиш, ўлим, никоҳ тузиш ёки никоҳни бекор қилиш каби фуқаролик ҳолатлари далолатномалари мазкур идора томонидан расмийлаштирилади.

Бюрократия ва коррупцияга қарши муҳим қадам

Аммо шу жараёнда ҳар хил қийинчилик, ўз номи билан айтаганда, турли бюрократик тўсиқлар, коррупция ёки исмингиз ва шарифингизни хато билан ёзиш каби ҳолатларга дуч келсангиз, ўзингизни қандай ҳис этасиз? Аслида бундай ҳолатга бошқа кўплай юртдошларимиз қаторида сиз ҳам умрингиз давомида, бир бор бўлса-да, дуч келгансиз. Шундай эмасми? Бундай ноҳуш ҳолатлар аслида соҳанинг ҳуқуқий асослари яратилмаганлиги билан бевосита боғлиқ. Ушбу зарурат туфайли жорий йил 12 июнда давлатимиз раҳбари томонидан "Фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарор имзоланди.

Халқаро пресс-клубнинг навбатдаги сессияси шу ҳужжатнинг мазмун-моҳияти ва аҳамияти ҳақида соҳадаги мавжуд муаммо ва камчиликларни ҳал этиш масалаларига бағишланди. Унда таъкидланганидек, қарорда асосий эътибор соҳада аҳолига самарали хизмат кўрсатиш механизмининг яратилишга қаратилади, бу борада тўқунлик қилаётган қатор муаммо ва камчиликлар мавжудлиги кўрсатиб ўтилди. Шунингдек, фуқаролар ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоясида ФХДЕ органлари роли ва аҳамиятини ошириш ҳамда аҳолига кўрсатилаётган давлат хизматлари сифатини яхшилаш борасидаги давлат сўбсатининг асосий йўналишлари белгилаб берилди.

Жумладан, ФХДЕ органларининг оила институтини мустақимлаш, ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлаш ва ажралиш ҳолатларининг олдини олиш бўйича комплекс чора-тадбирларда фаол қатнашиш, аҳолига текозор равишда архив маълумоти ва ахборотларни олиш имкониятини берувчи фуқаролик қўшниги ягона

электрон архивини шакллантириш кўзда тутилган. Шунингдек, туманлар (шаҳарлар) ҳокимлари бошчилигида ҳудудий комиссиялар ташкил этилади. Бундан қўзланган мақсад "Биронта ҳам бола қайд этилмаган қолмаслиги керак" ҳамда "Туғилганликнинг қайд этилиши — бола ҳуқуқлари рўйбга чиқарилиши ва фуқаролик бўлмаслигининг олдини олишнинг ҳуқуқий асосидир", деган гўялар жамяят ҳаётида мустаҳкам қарор топишини таъминлашдан иборатдир.

Адлия вазирининг ўринбосари Акбар Тошқулнинг таъкидлашича, шу пайтгача ФХДЕ органларида туғилиш, ўлим ёки никоҳни қайд этишда шунчаки расмийчилик нуктаи назаридан ёндашув устулик қилиб келади. Ақсинча, ҳар бир ҳужжат ортида инсон тақдирини ётганлигини ҳисобга олиб ёндашилса, нур устига нур бўлади. Шу билан бирга, қозғобозлик ҳолатлари худудам қўр. Қарор билан ана шундай салбий ҳолатларга барҳам берилади ва ФХДЕ юртдошларимиз учун очик ва шаффоф идорага айланади.

— Бугунги кунда мамлакатимиз бўйича 60 миллиондан зиёд далолатнома ҳужжатлари бор, — дейди Давлат хизматлари агентлиги бошқарма бошлиғи Илҳом Абдусатторов. — Шуларнинг жуда оз қисми фуқаролик ҳолати ягона электрон архивига киритилганлигининг ўзиёқ олдимизда катта вазифалар турганидан дарак беради.

Тадбирда қарордан келиб чиқадиган муҳим вазифалар, хусусан, ФХДЕ органлари фаолияти билан боғлиқ муаммоларни ҳал этиш, умуман, аҳолига кўрсатилаётган давлат хизматлари сифатини яхшилаш ва самардорлигини ошириш юзасидан таклиф ва тавсиялар билдирилди.

Зокир ХУДОЙШУКUROV, «Халқ сўзи» мухбири.

ИМПОРТ 30 ФОИЗ ҚИСҚАРИБ, ЭКСПОРТ 4 БАРОБАР ОШАДИ

(Давоми. Бошланғич 1-бетдан).

Экспертларнинг фикрича, бу импорт таркибининг ўрганиш ва импортни оптималлаштириш бўйича ишлар етарли даражада ташкил этилмагани оқибатидир. Айна пайтда шу каби салбий ҳолатларнинг олдини олиш, маҳаллийлаштириш шароитини ошириш орқали импортни камайтириш бўйича амалий чора-тадбирлар кўриляпти. Кеча Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган "Миллий маҳсулотлар ишлаб чиқариш жараёнида маҳаллий хом ашё ресурсларидан самарали фойдаланишнинг долзарб масалалари: "Ўзлехнао" акциядорлик компанияси корхоналари мисолида" мавзудаги кургазмали семинар ҳам айна шу мақсадга қаратилгани билан аҳамиятlidir.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Саноат, қурилиш ва савдо масалалари қўмитаси, "Миллий тилканиш" демократик партиясининг Қўнунчилик палатасидаги фракцияси билан ҳамкорликда ташкил этилган мазкур тадбирда сўзга чиққанлар қайд этганидек, ички бозорни электротехника ва маийий жиҳозлар билан тўлдириш, экспортни кўпайтиришда "Ўзлехнао" АК тизимидаги 70 та корхонанинг муносиб ҳиссаси бор. Улар томонидан 2 миңдан зиёд кабель-сим, 50 дан ортиқ электротехника, 30 дан кўпроқ турдаги маийий техника буюмлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилган.

Бироқ юртимизда электротехника саноатининг хом ашё базаси етарли даражада шаклланмагани туфайли тармоқ корхоналарининг зарур хом ашё ва бутловчи буюмларга бўлган эҳтиёжини ички ресурслар билан таъминлашнинг имкони йўқ. Бу эса, ўз навбатида, республикамизда ишлаб чиқарилмайдиган хом ашёлар четдан олиб келинишга сабаб бўлмоқда.

— 2017 йили тизим корхоналари томонидан умумий қиймати 244,7 миллион АҚШ долларилик, жорий йилнинг январь — май ойларида эса 103,7 миллион долларлик хом ашё ва бутловчи қисмлар импорт қилинди, — дейди "Ўзлехнао" акциядорлик

Хосон ПАЙЎЗЕВ олгон суратлар.

компанияси бошқаруви раиси вазифасини бажарувчи Алишер Абдуллаев. — Табиийки, бунинг учун катта маблағ сарфланади, унга яна логистика харажатлари ҳам қўшилиб, охири-оқибат махсулот танарҳига "ўтиради". Бу эса унинг рақобатдошлигига салбий таъсир кўрсатади. Шунга қарама-

дан, тегишли корхона ва ташкилотлар билан ҳамкорликда импортни оптималлаштиришга доир аниқ чора-тадбирлар кўришмоқда. Бунинг самараси ўларок, шу йили импортни 30 фоиз қисқартириш, маийий техникалар экспортини эса 4 баробар оширишни олдимизга бош мақсад қилиб қўйилган.

2018 йил 15 майда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами 574-1. (2018 йил 15 майдан кучга кирди).

8. Ўзбекистон Республикаси адлия вазирининг 2018 йил 15 майдаги 288-мх-сон "Давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларидан қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритиш қондаларига ўзгариштирилган ва қўшимча киритиш ҳақида"ги буйруғи.

2018 йил 15 майда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами 2326-2. (2018 йил 16 майдан кучга кирди).

9. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқарувининг 2018 йил 14 апрелдаги 14/1-сон "Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг эски намунадаги 50 ва 100 сўмлик тангаларини, шунингдек 50, 100, 200 ва 500 сўмлик банкнотларини айирбошлаш ҳамда муомаладан қайтариб олиш тартиби тўғрисидаги низомини тасдиқлаш ҳақида"ги қарори.

2018 йил 19 майда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами 3014. (2018 йил 21 майдан кучга кирди).

10. Ўзбекистон Республикаси адлия вазирининг 2018 йил 19 майдаги 288-мх-сон "Илоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатни давлат реестридан чиқариш тўғрисида"ги буйруғи.

2018 йил 19 майда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами 1910-1. (2018 йил 21 майдан кучга кирди).

11. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Иқтисодий вазирлиги, Давлат соғлиқ қўми-

Мутахассисларнинг айтишича, илгари қўлчилни кабеллар учун полиэтилен хом ашёси тўлиқ четдан келтирилар эди. Шўртан газ кимё мажмуаси билан ҳамкорликда олиб борилган изланишлар туфайли ушбу хом ашё маҳаллийлаштирилган, импортга батамом чек қўйилди. Ҳозирги пайтда худди шундай энг муҳим компонентлар тайёрлашни ўзлаштириш устида ишлар бошлаб юборилган. Шу мақсадда тармоқларга кооперацияни чуқурлаштириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик билан ҳамкорликни мустаҳкамлашга ҳиддий эътибор қаратилмоқда.

Тадбирда Ириқ саноат корхоналари билан бирга, хусусий сектор вакиллари ҳам иштирок этиб, электротехника саноати корхоналари билан ҳамкорликда янги лойиҳаларни амалга ошириш, импортни оптималлаштириш, экспортни кўпайтириш бўйича ўз тақлифлари билан ўртоқлашдилар, тўғридан-тўғри шартномалар тузиш имкониятлари кўриб чиқилди. Бундан қўзланган мақсад битта: у ҳам бўлса, мамлакатимизда импорт ҳажминини кескин камайтириш орқали саноат тармоқлари рақобатдошлигини ошириш ҳамда янги бозорларни ўзлаштиришдир.

Сам РАҲМОNOV, «Халқ сўзи» мухбири.

Хабар

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ ВАЗИРЛИКЛАР, ДАВЛАТ ҚЎМИТАЛАРИ ВА ИДОРЛАР ТОМОНИДАН КАБУЛ ҚИЛИНГАН НОРМАТИВ-ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТЛАРНИ ДАВЛАТ РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ ҲОЛАТИ ТЎҒРИСИДА 2018 ЙИЛ 14 МАЙДАН 19 МАЙГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТНИ ХАБАР ҚИЛАДИ.

- I. Давлат рўйхатидан ўтказилди:
1. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирининг 2018 йил 23 апрелдаги 22-сон "Тиббий ихтисослашувнинг тегишли турини амалга ошириш учун зарур бўлган моддий-техник базга, асбоб-ускуналар ва бошқа техник асослар, шу жумладан тиббий техникага энг кам талабларнинг 2-иловасига ўзгариштирилган киритиш ҳақида"ги буйруғи.
2018 йил 14 майда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами 2905-1. (2018 йил 16 августдан кучга кирди).

- 4. Ўзбекистон Республикаси Мактабгача таълим вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2018 йил 30 апрелдаги 20/1-0-ққ/1-сон "Мактабгача таълим муассасаларида болаларнинг ҳаёти ва соғлигини муҳофаза қилишни ташкил этиш тартиби тўғрисидаги низомини тасдиқлаш ҳақида"ги қарори.
2018 йил 14 майда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами 3012. (2018 йил 15 майдан кучга кирди).

- да"ги буйруқни ўз кучини йўқотган деб топил ҳақида"ги қарори.
2018 йил 15 майда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами 574-1. (2018 йил 15 майдан кучга кирди).

- таси ва Давлат божхона қўмитасининг 2018 йил 7 майдаги 89, 15, 2018-33, 01-02/8-33-сон "Маълагларни инвестицияга йўналтирувчи юридик шахслар томонидан имтиёзларни қўллаш тартиби тўғрисидаги низомининг 5-бандига ўзгариштириш ҳақида"ги қарори.
2018 йил 19 майда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами 2918-1. (2018 йил 21 майдан кучга кирди).

БОҶИЙ СЎЗ СОҶИБИ

Президентимизнинг шу йил 13 мартдаги “Буюк қозоқ шоири ва мутафаккири Абай Қўнонбоев ижодий меросини кенг ўрганиш ва тарғиб қилиш тўғрисида”ги қарори нафақат улуғ оқин ижоди ва хотирасига ҳурмат-эҳтиром, балки юртимизда адабиёт ҳамда маънавият ривожига яна бир эътибор ифодаси бўлди.

МАЪНАВИЯТ

Шоирнинг шеърлари, “Насихатлар”и, “Масъуд”, “Искандар” каби дostonлариде умуминсоний фазилатлар, ахлоқий, фалсафий ғоялар чуқур талқин этилган. Теран дидактик руҳ устувор. Халқ куйларини севган Абайнинг ўзи ҳам ўланларига халқона услубда бир қатор куйлар басталаганки, шоир яратган 27 та куй қозоқ мусика меросининг олтин хазинасидан жой олган.

Буюк оқин ҳаёт ва ижод машаққатини бирдай кўтариб яшашга интилган. Жумладан, 1895 йили Петербургдаги ҳарбий мактабда ўқиб юрган истеъдодли ўғли Абдураҳмон бевақт вафот этади. Қаттиқ қайғуга ботган полков ота жигарбандини янги йилга менгаб, ўзини эса эски йилга қиёслаб, раъзий маънода оғриқли байт ёзган:

Янги йилнинг боши эди,
Мен эскининг сўнги эдим.

1904 йили шоирнинг яна бир сеvimли ўғли Мағавия ҳам оламдан ўтади. Оилада рўй берган бу фожиали йўқотишлар сабаб тўшакка михлиниб қолган, табиблар назоратидан, олам ва одамлардан воз кечиб, “Юрагим менинг қирқ

ямоқ, Хиёнаткор оламдан” дея оҳ чеккан Абай 1904 йилнинг 23 июлида вафот этади. Аммо улуғ оқиндан ўзи бир шеърда куч, умид, ишонч билан “Авлодимга сўз қолсин” деб ёзганидек, ибратомуз сўз, ўлану насихатлар, таржима-

Абай «Кўклам» шеърда «Кўёш ва Ер» афсонасининг мазмунини маҳорат билан сингдириб юборганини кўраимиз: «Гўё Кўёш Ерға ошиқ бўлиб, уни кўп севар эмиш, у Ер атрофида ўртаниб куяр эмиш, Ошиқ Кўёш олтин чодирига кириб, тун бўйи Ер висолига кўз тутар эмиш. Саҳарда кучоқ очиб, севгани — Ерни муҳаббат оловида ўртар эмиш».

лар ёдгор бўлиб қолди. Унинг ушбу бебаҳо меросини дунё халқлари ўқиб-ўрганмоқда.

Ижодкорнинг ўзи ҳам Шарқ ва жаҳон адабиётини қизиқиб мутолаа қилган, ўз халқини бебаҳо сўз

санъати дурдоналаридан баҳраманд этиш мақсадида қатор таржималар қилган эди. Алишер Навоий “Мажолис ун-нафоис”да “Малик ул-калом” деб шарафлаган Абулқосим Фирдавсий ижоди билан Абай мадраса таҳсили даврида яқиндан танишди ва бу унинг ижодиға етарли таъсир этади. Узининг эътирофига кўра, у “Шоҳнома”ни ўқиб-ўрганган. Хусусан, бу муаззам асардаги “Ақл васфи” номли дастлабки боб таъсири Абайнинг шеър, дoston, насихатларида яққол сезилади. Ҳатто бир шеърда оқинларга қарата “Оқинларга ялинаман ақлга кир”, деган мувожаатини ҳам кўраимиз. Шоирнинг “Сезгиси чуқур ҳамда ақли борга, Бари аниқ кўринар ўйлаганда”, “Ақли қора қилни қирққа бўлар, Ҳар нарсага ўзидай баҳо берар”, “Уч нараса одамзоднинг хосияти, Зўр ғайрат, ёрқин ақл, илиқ юрак” каби байтларида қомиллиги хислатлар боши бўлмиш ақлнинг поэтик талқинини кўраимиз.

Абай барча сўз санъаткорлари қатори халқ оғзаки ижодидан бой маънавий озиқ олган. Унинг ижодиде бундай адабий таъсир Шарқ халқлари мақоллари ва афсоналаридан унумли фойдаланишида яққол сезила-

ди. Хусусан, мақол адибнинг шеърини ва насрий асарларида кенг қўлланган бўлиб, ҳар икки турда ҳам у ирсоли масал санъатининг гўзал намуналарини яратган. “Минг кун синмас, бир кун синар кўза”, “Ота билан олишган — одам эмас”, “Бир тўйсанг — чала бойлик”, “Бир Худодан бошқанинг бари ўзгарар”, “Кўк Тангри давлати”, “Узингда йўқ бўлса, отанг ҳам душман”, “Еган оғиз уялар”, “Эринг моли элда, хоҳлаганда кўлда”, “Ишнинг омади — ўз вақти”, “Дўсти йўқ билан сирлаш, дўсти кўп билан сийлаш”, “Яхшига яқин бўл, ёмондан йироқ” каби сатрларида бу яққол намойён бўлган. У “Насихатлар” асарининг “Учинчи сўз”ида фольклоршунос, элшунос сифатида “Иши билан эмас, киши билан улур”, деган машҳур мақолни сайлов жараёни мисолида шарҳласа, “Уттиз етинчи сўз”да мақолга яқин руҳни берувчи 20 та ўғит жойлаган. Шу ўринда мутафаккир адибнинг насихатга йўғрилган, халқ шеърлари оҳангиде ёзилган баъзи мақолнамо байтларига қулқ тутаилки:

Хунари бор ҳеч кимга қарам бўлмас,
Эринчак ҳеч қачон ҳам одам бўлмас.

Ёки:
Қасам урган қувлардан нари юргин,
Тиниб оқмас сувлардан нари юргин.

Абай ижодиде қўлланган афсоналарни куйидагича талқин қилишимиз мумкин: биринчидан, афсоналарнинг маълум бир илдиз-

лари асосиде у “Масъуд” ва “Искандар” дostonларини яратган, иккинчидан, у гўё афсоналарни шеърларининг мазмун-мундарижасига сочиб юборган. Жумладан, Абай тўртта фаслага бағишлаб туркум шеърлар ёзган. Улар орасиде саҳро баҳорини таранум этган “Кўклам” (1890) шеъри алоҳида аҳамиятга эға. Оқин ушбу шеърда Чингизтоғ этакларига кириб келган кўклам нафасини бор бўйи билан тасвирлар, бетакрор чизгилар яратар экан, шеър мазмунига машҳур “Кўёш ва Ер” афсонасининг мазмунини ҳам маҳорат билан сингдириб юборганини кўраимиз. Чунончи: “Гўё Кўёш Ерға ошиқ бўлиб, уни кўп севар эмиш, у Ер атрофида ўртаниб куяр эмиш, Ошиқ Кўёш олтин чодирига кириб, тун бўйи Ер висолига кўз тутар эмиш. Саҳарда кучоқ очиб, севгани — Ерни муҳаббат оловида ўртар эмиш”. Бу — биринчи лавҳа. Иккинчи лавҳада эса “Кўёшга ошиқ Ер ҳам қиш бўйи Кўёшни муштоқлик билан излар эмиш, уни қутавериб сочлари оқарар эмиш, гўё қишда ерни қор босар эмиш”. Мазкур мисралар ўқувчининг бадий тафаккурини юксалтиради, маънавиятини, маърифатини бойлатади.

Ижодкорнинг шеърлари, ўланлари, дostonлари, ҳикматлари унинг оламга ва авлодларга умуминсоний ғоялар тараннум этилган самимий, айна пайтада боқий сўзларни айта олганидан далолатдир.

Бурбия РАЖАБОВА,
филология фанлари номзоди.

БАШОРАТГА БЎЙСУНМАГАН НАТИЖАЛАР

Ана шундай қутилмаган тарзда ўтаётган Жаҳон кубоги мусобақасиде нимчорак финал ўйинлари ўз ниҳоясига етди.

Чемпионатнинг плей-офф босқичи ҳам қутилганидек янада қизиқарли баҳслар, аммо қутилмаган натижалар билан бошланди. Голларга бой бўлган дастлабки ўйинде Европанинг энг дондор жамоаларидан бири — Франция термасига дуч келган Леонел Месси жамоадошлари 4:3 ҳисобидаги мағлубиятга рози бўлдилар. Шу куннинг иккинчи баҳсиде навбатдаги футбол юлдузи Кристиано Роналду ҳам уйига равона бўлди: Эдисон Каванининг иккита ажойиб голи эвазига галаба қозонган Уругвай Португалия терма жамоасини турнирдан чиқариб юборди.

Россия терма жамоаси эса Испанияга қарши ўтказилган баҳсда яна бир шовшувли натижа қайд этди. Асосий ва қўшимча вақтларда 1:1 ҳисоби қайд этилиб, пенальтилар сериясиде руслар дарвозабон кўрсатган ҳақиқий қаҳрамонлик эвазига кейинги босқичга йўл олдилар. Хорватия — Дания учрашувиде эса пенальтилар сериясиде омад хорватларга қулиб боқди.

Азалий рақиблар — Бразилия ва Мексика ўртасидеги ўйинде 5 карра жаҳон чемпионолари 2:0 ҳисобиде галаба қозонган бўлса, қитъамизнинг сўнги вакили — Япония терма жамоаси

Бельгияга қарши майдонга чиқди ва ушбу учрашув ҳам баҳс охиригача барчани экан қаршисиде ушлаб турди. Ўйиннинг 52-дақиқасига келиб иккита тўп қиритган кунчиқар юрт вакиллари нафақат бельгийлик, балки бутун дунё футбол мухлисларини хайратга солди. Аммо тажриба барибир ўз сўзини айтди. Иккинчи бўлим ўрталарида Маруан Феллайни майдонга тушган, Бельгия жамоасининг ўйини тубдан ўзгарди ва улар ҳисобни тенглаштиришнинг уддасидан чиқдилар. 94-дақиқада урилган Шадлининг голи эса муштаҳам ирода намойиш қилган самурайларнинг умидларини пучга чиқарди.

Плей-офф босқичининг сўнги куниде майдонга тушган Швеция ва Швейцария ўртасидеги баҳс Жаҳон чемпионатиға саралаш ўйинларида Италия, Голландия, Гурӯҳ босқичиде эса Германия терма жамоасиде қандларни турнирдан чиқариб юборган шведларнинг 1:0 ҳисобидаги галабаси билан тугади. Колумбия — Англия учрашувининг асосий вақтида ҳам, қўшимча вақтида ҳам голиб аниқланмади ва якунда, ўз тарихиде илк бор Жаҳон чемпионатларида пенальтилар сериясиде галаба қозонган инглизлар чорак финалга йўл олдилар.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

«Zamin Eko Agro» корхонаси галладан бўшаган майдонларга экиш учун «NS SEME» (Сербия) компаниясиде ишлаб чиқарилган сифатли ва серҳосил маккажўхори ҳамда кунгабоқар уруғларини таклиф қилади:

Маккажўхори — NS 205 F1. Эртапишар дурагай. Вегетация даври — 90 кун. Ҳосилдорлиги — 10 т/га.
Кунгабоқар — Душко F1. Эртапишар дурагай. Вегетация даври — 80 — 90 кун. Ҳосилдорлиги — 3-4 т/га.

Уруғлар синовдан ўтган, сертификатланган ва Давлат реестрига киритилган.
Муваффақият уруғларини экинг...

«ZAMIN EKO AGRO»
Тошкент ш., М-39 автомагистрал,
тел.: (+99897) 130-51-21, 755-02-55,
факс: (+99871) 150-15-89.
www.zea.uz

РАҚАМЛАР ВА ҚИЗИҚАРЛИ ДАЛИЛЛАР

ТАРИХДА ИЛК БОР:

- VAR (видеотакрор) ёрдамида пенальтидан гол урган жамоа Франция терма жамоаси бўлди;
- 8 та ўйинчи алмаштирилган учрашув Испания — Россия ўртасидеги баҳс бўлди;
- Fair Play (ҳалол ўйин) қоидалари асосиде гурӯҳ босқичдан плей-оффга чиққан жамоа Япония бўлди;
- Ака-укаларнинг алмашиши Марокаш футболчиси Суфён ал-Работнинг Нуриддин ал-Работ ўрнига майдонга тушиши билан оз берди.

МУНДИАЛЬ РЕКОРДЛАРИ:

- Чемпионатда қатнашаётган барча жамоа камиде 2 тадан гол урди;
- шу кунга қадар футболчилар 10 марта ўз дарвозасига тўп қиритиб қўйдилар;
- 20 марта пенальти белгиланди;
- Мундиаль тарихиде илк бор асосий вақтда 4:3 ҳисоби қайд этилди;
- Коста-Рика жамоаси дарвозасига 97-дақиқада тўп йўллаган Неймар турнир тарихидеги энг кеч урилган гол муаллифиға айланди;
- 45 ёшу 161 кунлик Миср дарвозабони Исом ал-Хадарий чемпионат тарихидеги энг ёши катта ўйинчи бўлди. 1996 йилда Хадарий илк бор терма жамоаси либосиде майдонга тушган пайта ҳозир ЖЧ — 2018 да қатнашаётган футболчиларнинг 54 нафари ҳали туғилмаган эди.

Ботир ҒОҒУРОВ тайёрлади.

QISHLOQQURILISHBANK

- Замонавий
- Қулай
- Тезкор

«DEPOZIT BANKING»
инновацион дастури — ҳаммасини
мобиль телефон орқали бошқарасиз!

МАЗКУР ХИЗМАТДАН ФОЙДАЛАНИБ:

- муддати келган омонатни амалдаги бошқа омонат турларига масофадан қайта расмийлаштириш;
- масофадан омонат ҳисоб рақамлари очиш;
- мавжуд омонат ҳисоб рақамлари қолдиқларини назорат қилиб бориш;
- омонат ҳисоб рақамини ёпиш ва маблағ қолдиғини тегишли ҳисоб рақамларига ўтказиш;
- муддати келган омонатлар бўйича банк филиалидан автоматик тарзда SMS-хабарнома қабул қилиб бориш;
- банк пластик карточкасидан омонатларга маблағ қўйиш мумкин.

«Қишлоқ қурилиш банк» — фаровон ҳаётингиз хизматида!

(+99871) 150-93-39, 150-72-58.

www.qqb.uz

Хизматлар лицензияланган.

ПРОФНАСТИЛ

ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ куйидаги маҳсулотларни такдим этади:
гальванизацияланган ва полимер қопламали
ПРОФИЛАНГАН ЛИСТ

гофраси балансдиги: С-18, С-35
Профнастил учун материал сифатида ролундан кесилган гальванизацияланган ва полимер маҳсулотдан фойдаланилади.
Россия Федерацияси металлургия комбинатларида ишлаб чиқарилган.

ГАЛЬВАНИЗАЦИЯЛАНГАН ПРОФНАСТИЛ
• 0,4 мм. — 38 000 сўм/п.м. • 0,45 мм. — 42 500 сўм/п.м. • 0,7 мм. — 65 500 сўм/п.м.

ПОЛИМЕР ҚОПЛАМАЛИ ПРОФНАСТИЛ
• RAL 3005 0,45 мм. — 48 600 сўм/п.м. • RAL 6005 0,45 мм. — 48 600 сўм/п.м.
• RAL 3005 0,50 мм. — 54 000 сўм/п.м. • RAL 6005 0,50 мм. — 54 000 сўм/п.м.

Қўшимча маълумот олиш учун телефонлар: (+99890) 996-96-63, (+99899) 871-88-99.

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2008 йил 15 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 745, 78 639 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нарҳда.

Телефонлар:
Девонхона (0-371) 233-52-55;
Котибият (0-371) 233-10-28; Эълонлар (0-371) 232-11-15.

Халқ сўзи Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Қонунчилик палатаси Кенгаши, Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенати Кенгаши ва
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Таҳририятта келган кўлималар тақриб қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштиришга ташкилот жавобгар.
Газета таҳририят компьютер марказида терилди ҳамда оператор Ж. Тоғасе томонидан сақланилади.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чок этилишига «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул.
Босмахона телефони: (0-371) 233-11-07.

• МАНЗИЛИМИЗ:
100000,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи муҳаррир — З. Худойшукуров,
Навбатчи — Б. Ғофуров.
Мусахҳиҳ — Ш. Машраббоев.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили:
«Буюк Турон» кўчаси, 41. УзА якуни — 00.20 Тошпирилли — 01.20 2 3 4 5 6